

Nieuwsbrief

September 2014 nummer 2 - 3

De Vrijheijt van Rosendaal

Colofon nieuwsbrief

Secretariaat

Boutenslaan 3
4707 NC Rosendaal
Tel.: 0165 544769
E-mail: info@heemkundekringroosendaal.nl
Website: www.heemkundekringroosendaal.nl

Redactie nieuwsbrief

Koos Caniëls
Tel.: 0165 543297
E-mail: j.j.caniels@kpnmail.nl

Bankrelatie

NL75 RABO 01443244 23

ACTIEF in SAMENWERKING

U ontvangt hierbij weer een nieuwsbrief van uw heemkundekring. Uw bestuur, en ik hoop u ook, zijn inmiddels gewend om u ook op deze manier te informeren over de activiteiten van de heemkundekring. En die zijn er volop dit jaar! We kijken als bestuur al met voldoening terug op de activiteiten die geweest zijn. In deze nieuwsbrief informeren wij u enerzijds hierover nog, maar anderzijds vooral ook over de dingen die nog komen gaan. En dat we in dit jaar van ons 35-jarig bestaan te maken hebben met veel activiteiten, zal u inmiddels niet zijn ontgaan.

Maar, en dat is boven alle twijfel verheven: we doen het graag voor u als leden en belangstellenden van onze heemkundekring. Maar daar komt nog iets bij: het succes van onze activiteiten komt voor het grootste deel voort uit de medewerking van veel vrijwilligers, waarop we als bestuur een beroep kunnen en mogen doen. Daar zijn we blij en

dankbaar voor, dat zoveel mensen ons willen helpen! Chapeau!

Ik ga het verder niet te lang maken, want u krijgt nog genoeg te lezen over alle activiteiten. Ik hoop dat ik u, ook bij de evenementen die nog komen, van harte mag begroeten!

René Konings, voorzitter

EERSTE GENEALOGISCHE DAG IN ROSENDAAL

Bericht van de Werkgroep Genealogie

Binnen Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendaal is ook de werkgroep genealogie actief. Deze werkgroep richt haar werkzaamheden op het gebied van geschiedkunde door middel van voorouderonderzoek.

Wij richten ons daarbij voornamelijk op vaak bekende (overleden) personen uit de directe leefomgeving in en van Rosendaal, zoals bijv. artsen en geestelijken. Maar ook middenstanders en anderen kunnen onderwerp van onderzoek zijn, waarbij tevens de ontwikkeling van het bedrijf wordt onderzocht en beschreven. Zo doen wij ons onderzoek tweeledig. Enerzijds beschrijven wij de geschiedenis van de personen. Wie waren zij; wat voor positie namen zij in onze samenleving in; wat waren de omstandigheden waaronder zij moesten leven en werken en in welke periode van onze geschiedenis moeten wij hen plaatsen. Anderzijds richten wij ons op stamboomonderzoek. Dit heeft tot doel alles vast te leggen voor het nageslacht. Want met het verdwijnen van onze generaties verdwijnen ook de verhalen. Het onderzoek is erg tijdrovend en vindt plaats via interviews met belanghebbenden, archiefonderzoek en sociale media. Onze werkgroep bestaat uit vijf personen, t.w. Leon Antonissen, Toon Broos, Fons Heijmans, Dick Verbunt en Han Evertse. Wij komen eenmaal per maand bij elkaar. Tijdens deze bijeenkomst worden wij op de hoogte gesteld van elkaars vorderingen. Ook

evalueren wij onze onderzoeken en geven elkaar, waar mogelijk, ondersteuning. De uiteindelijke artikelen, wel of niet vergezeld van een kwartierstaat, worden daarna geplaatst in ons tijdschrift. Om meer inzage te geven in onze werkzaamheden hebben we besloten een genealogische dag te organiseren. Tijdens deze dag, die voor de eerste keer wordt gehouden, kunt u kennis nemen van alle facetten van het stamboomonderzoek. Ook kunnen wij u op weg helpen met het opzetten van een stamboom. Dit zal dan gebeuren aan de hand van praktische tips. Ook ligt een aantal kwartierstaten van bekende Roosendalers ter inzage. Deze genealogische dag staat gepland op zaterdag 4 oktober 2014 van 10.00 uur tot 16.00 uur. Locatie: de Conferentiezaal op de 1^e verdieping van Klooster Mariadal, Vincentiusstraat 7 in Roosendaal bij ons Heemhuis. De route staat aangegeven met borden 'heemkundekring'. U bent van harte welkom!

PRESENTATIE TIJDSCHRIFT

Op woensdag 25 juni is nummer 64 van ons heemkundig tijdschrift De Vrijheijt van Rosendale gepresenteerd in ons Heemhuis Mariadal. Speciale genodigden tijdens deze presentatie waren ditmaal de heer en mevrouw Oskam-Sistermans, de huidige eigenaren van Hotel Central, waaraan in een uitgebreid artikel in het tijdschrift aandacht is besteed. Het volgende tijdschrift staat in december alweer 'op de rol'. De presentatie daarvan is gepland medio december a.s.

BRABANTSE HEEMDAGEN

De hoofdmoot van onze activiteiten van dit jaar bestond uit een evenement dat we in ons 35-jarig bestaan als heemkundekring voor de tweede keer en op verzoek van het bestuur van Brabants Heem hebben georganiseerd: op 7 en 8 augustus 2014 de Brabantse Heemdagen. De eerste dag in Roosendaal en de tweede dag in Essen hebben we de totaal ruim 100 deelnemers een programma kunnen aanbieden, waar iedereen achteraf over opmerkte: we hebben twee mooie en fijne dagen gehad, bedankt voor de organisatie en het aangeboden programma. Het thema van deze dagen was : De Grote Oorlog 1914-1918. Dat thema heeft mede gestalte gekregen door de unieke samenwerking (die overigens al

langer bestaat) met de Gemeente Essen en de Koninklijke Heemkundige Kring Essen. Ook het Gemeentebestuur van Roosendaal was beide dagen vertegenwoordigd door Wethouder Toine Theunis. Het programma bestond de eerste dag, na de officiële opening door René Konings als voorzitter van onze heemkundekring, Toine Theunis als wethouder namens de Gemeente Roosendaal en Henk Hellegers als voorzitter van Brabants Heem, uit een lezing van Joss Hopstaken over het Dagelijks leven in de Eerste Wereldoorlog. In de voor- en de namiddag rondleidingen door middel van stadwandelingen en wandelingen door klooster, kapel en tuin van Mariadal en een lunch en diner in Mariadal. Tijdens de avondsessie hield Ivan Janssens tot slot dan nog een lezing over de beruchte 'Doodendraad'. De tweede dag begon met een hartelijke ontvangst bij het Heemhuis Essen in de directe omgeving van de Kiekenhoeve met daarna een fietstocht door de mooie en inspirerende omgeving van Essen. Hierbij gaven deskundige gidsen, als Joke Hennekam en Frans Schrauwen, beiden schepenen (wethouders) van de Gemeente Essen en Maria Gommeren (Essense gids) uitleg over Wereldoorlog I aan de hand van de grote fotoborden die momenteel in Essen en omgeving staan opgesteld. Daarnaast was er ook nog een minitentoonstelling ingericht over de turfgeschiedenis in een schuilhut vlakbij de Roosendaalse Vaart. Een historisch onderdeel in de streekgeschiedenis waarover Cor Rops en René Konings enthousiast vertelden. Jammer alleen dat de regen vooral 's-morgens soms met bakken uit de hemel viel, maar dat deerde de deelnemers blijkbaar niet. De (uitstekende) lunch werd geserveerd in de Bakkersmolen in Wildert en na de fietstocht volgde als diner een koud- en warm buffet in de Kiekenhoeve, waarbij tevens het Karrenmuseum bezocht kon worden. De heemdagen werden vervolgens door de voorzitter van Brabants Heem afgesloten. Zo ziet u maar waar (internationale) samenwerking allemaal toe kan leiden. We waren erg blij met de belangstelling van BN/De Stem, de Roosendaalse Bode en de Gazet van Antwerpen. *Wilt u een uitgebreid verslag (met foto's) lezen van deze heemdagen, ga dan naar www.brabantsheem.nl, waar een artikel hierover is opgenomen, geschreven door René Hermans.*

RECEPTIONIST IN MARIADAL

Tijdens onze toekomstige open-huis-dagen die elke maand in ons Heemhuis worden gehouden, zult u vanaf september dit jaar steeds worden verwelkomd met de blijmoedige stem en de gulle lach van Piet Jongmans. In hem hebben we iemand gevonden die op deze zaterdagen de receptie van Mariadal zal gaan 'bemannen'. Piet heeft aangegeven om dat graag voor de heemkundekring te willen doen en we stellen het vanzelfsprekend zeer op prijs dat deze bekende Roosendaler en Burgerhouder u, indien nodig, doorverwijst naar onze ruimtes in Mariadal. Piet, alvast reuze bedankt voor jouw toekomstig aandeel in en medewerking aan onze open-huis-dagen.

TENTOONSTELLING TWEEDE WERELDOORLOG

Begin oktober wordt in de tentoonstellingsruimte van ons Heemhuis een tentoonstelling over de Tweede Wereldoorlog geopend. Deze expositie: 'Bezetting en bevrijding - Roosendaal in de Tweede Wereldoorlog' met als thema: het dagelijks leven in de Tweede Wereldoorlog is tot stand gekomen door een samenwerking tussen Henk Bredewolt, een erkend verzamelaar van deze historie, het Gemeentearchief en -museum en Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale. De tentoonstelling zal te zien zijn vanaf 7 oktober tot 13 december a.s. en kan in deze periode worden bezocht op dinsdagen van 14.00 uur tot 17.00 uur en op zaterdagen van 10.00 uur tot 15.00 uur. Groepen kunnen de expositie op afspraak bezoeken (*Ineke van Rijen, telefoon 0165 - 544 769 of René Konings, 0165 -545 889.*) Deze tentoonstelling vindt ook plaats in het kader van het project 'Herdenken en Vieren' van de Gemeente Roosendaal.

POST VOOR U

U bent inmiddels door ons, via onze bezorgers of via een e-mailbericht, geïnformeerd over een aantal activiteiten, dat in dit laatste deel van het jaar 2014 nog gaat plaatsvinden. We hebben al die informatie deze keer een beetje 'in pakketvorm' naar u toegestuurd, maar we

hebben dat gedaan uit praktische overwegingen. Anders hadden we namelijk onze bezorgers drie keer op pad moeten sturen en dat vonden we een beetje teveel van het goede. Hopelijk heeft u de informatie al gelezen, maar we besteden in deze nieuwsbrief toch nog maar even aandacht aan de diverse evenementen, zodat we zeker weten dat u optimaal bent geïnformeerd.

EXCURSIE OP 11 en 18 OKTOBER

Allereerst onze najaarsexcursies die binnenkort gaan plaatsvinden. Deze keer gaan we weer op stap naar België en bezoeken dan de stad Antwerpen. Na de koffie en thee met appelgebak bij aankomst wordt u, o.l.v. gidsen, een rondleiding aangeboden door de Cogels-Osylei. Vervolgens wordt er geluncht in dezelfde locatie als waar bij aankomst de koffie is geserveerd. In de namiddag wordt de Keizerstraat met de beroemde Keizerskapel bezocht. Ook daar wordt door een bijzonder deskundige gids uitleg gegeven over de historie van deze prachtige kapel. Daarna nog even nagenieten en napraten op een gezellig terras en dan is het weer tijd om terug naar Roosendaal te gaan. In de uitnodiging die u inmiddels heeft ontvangen, staat verder alles vermeld over inschrijving, vertrek en programma en de deelnemersbijdrage.

KLEINKUNSTAVOND OP MAANDAG 27 OKTOBER

In deze nieuwsbrief is al eerder gesproken over ons 35-jarig bestaan dit jaar. Officieel is dat op 26 september 2014. In de agenda van onze heemkundekring staat op maandag 27 oktober een ledenactiviteit vermeld en we hebben die gelegenheid aangegrepen om u iets bijzonders te presenteren: een kleinkunstprogramma met een optreden van Adrie Oosterling uit Groede. Diegenen onder u die in 2013 deel hebben genomen aan onze excursies naar Zeeuws-Vlaanderen (met o.a. Groede en Breskens), weten nog wel over wie het hebben. Dit belooft een bijzondere avond te worden en we hebben dan ook gemeend om de toegang te moeten regelen met toegangskaartjes. In de uitnodiging die u hierover heeft ontvangen staat vermeld hoe dat allemaal in zijn werk gaat.

DAG VAN DE BRABANTSE VOLKSCULTUUR OP ZATERDAG 1 NOVEMBER

Dan wordt het inmiddels al weer november en op de eerste dag van deze maand, op zaterdag 1 november 2014, wordt in Klooster Mariadal in de ruimtes van onze heemkundekring de Dag van de Brabantse Volkscultuur gehouden. Ook hiervoor hebt u inmiddels een uitnodiging ontvangen. Deze dag is georganiseerd door Erfgoed Brabant, die hiervoor ook samenwerking heeft gevraagd met Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale. Omdat zo'n dag ook weer meewerkt aan de algemene bekendheid van onze heemkundekring in Roosendaal en in (West)Brabant, hebben we op dat verzoek volmondig 'ja' gezegd. Namens ons bestuur zijn Ineke van Rijen en René Konings vertegenwoordigd in de organisatie. Aan de achterkant van de uitnodiging kunt u het programma terugvinden en voor deelname aan deze dag betaalt u een bedrag van € 22,50 incl. lezingen, lunch, rondleidingen, film en afsluitende borrel. In de uitnodiging staat ook vermeld hoe u zich voor deze dag kunt aanmelden en hoe de inschrijving en betaling is geregeld (*beide bij Erfgoed Brabant!*). Wij zullen u graag verwelkomen op deze mooie dag met een aantrekkelijk programma dat de moeite van uw bezoek meer dan waard is!

OPEN HUIS DAGEN

Dan hebben we vanzelfsprekend ook onze open huis dagen op zaterdag 4 oktober (gelijktijdig met de genealogische dag), op zaterdag 8 november en op zaterdag 6 december, steeds van 10.00 uur tot 12.30 uur in ons Heemhuis Mariadal. Of het kloostergebouw hieraan meewerkt en/of de aangename sfeer van deze opendagen, weten we niet, maar de toeloop op deze dagen wordt steeds groter. In het kader van ontmoeten, kennis uitwisselen en samenwerken is dat vanzelfsprekend goed om dat te ervaren en belangrijk voor de onderlinge samenhang binnen onze heemkundekring. En u weet het: de koffie staat klaar!

TOT SLOT

En als al die activiteiten dan weer achter de rug zijn, is het al weer bijna Kerstmis en zitten we volop in de sfeer van de decembermaand. De maand waarin we ons allemaal weer gaan voorbereiden op het jaar 2015. In de volgende nieuwsbrief die eind december op uw deurmat valt of virtueel bij u binnen komt, zullen we vanzelfsprekend ook melding maken van de planning van onze activiteiten voor het jaar 2015. Dat zal wellicht een iets minder hectisch jaar zijn dan we dit jaar hebben meegemaakt, maar ook in het nieuwe jaar hebben we bijvoorbeeld weer een paar bijzondere tentoonstellingen geprogrammeerd. En dan echt tot slot: als u iets te melden heeft over uw ervaringen bij onze heemkundige activiteiten of als deelnemer aan een werkgroep, stuur uw kopij dan naar het redactieadres van onze nieuwsbrief en laat iedereen meegenieten van uw ervaringen als lid van Heemkundekring De Vrijheijt van Rosendale. Tot ziens bij onze activiteiten!

ONZE BRABANTSE TAAL

Bij het begin van de zomer is er een nieuw blad verschenen voor iedereen die van *Brabants* houdt. Een blad voor dialectliefhebbers. Boordevol met publicaties over al het moois dat de Brabantse dialecten – in woord en muziek – u te bieden hebben. Het is een nieuw en uniek podium voor dit belangrijke culturele erfgoed, onze Brabantse taal. Het lag dus nogal voor de hand, dat het daarom als titel meekreeg: *Brabants*, kwartaalblad over Brabantse taal.

Graag willen wij u met dit nieuwe blad kennis laten maken. Als u (hier) [klikt op www.issuu.com/brabantsmagazine](http://www.issuu.com/brabantsmagazine) dan ziet u een gedeelte van het blad. Een aantal pagina's uit het eerste nummer om u een indruk te geven. Klik vervolgens op de afbeelding van het blad of blader het eens door. Als u het de moeite waard vindt om het vervolg voor uzelf of voor uw vereniging te ontvangen dan nodigen wij u uit om een abonnement te nemen. Een abonnement op *Brabants* is vriendelijk geprijsd. Een jaarabonnement kost slechts € 24.-. Daarvoor ontvangt u vier boeiende bladen in de maanden juni, oktober,

december en maart. Bovendien krijgt u de mogelijkheid om via de website van CuBra prachtige en authentieke audiobestanden te beluisteren. Het zijn opnamen die als regel een artikel begeleiden of nader toelichten. Met dit blad bent en blijft u aangesloten bij alles wat er ten aanzien van onze taal op het gebied van studie en kennisuitwisseling plaatsgrijpt. Abonneren gaat heel eenvoudig. Stuur een e-mail naar brabantsdigitaal@gmail.com en vermeld in uw bericht de volgende gegevens: naam vereniging (indien van toepassing), uw naam (graag voorletters, achternaam en m/v), straatnaam en huisnummer, postcode en woonplaats. Zo eenvoudig is het. U ontvangt vervolgens van ons een bevestiging. En uiteraard sturen we u direct het eerste nummer toe.

Henk Janssen, voorzitter Stichting Brabants
(p/a Huub van Lieshoutstraat 6, 5401 BV Uden
Tel. 06-51158839
KvK-nummer 605854412
ISSN-nummer 1572-1612)

DE BELGISCHE VLUCHTELINGEN

(Onderstaande tekst is ontleend aan het hoofdstuk "EEN PLAATS IN OPKOMST" uit: "Van Turfnering naar Grootindustrie", een vertelling over de geschiedenis van Roosendaal en Nispen door Broeder Albertinus).

"O, Roosendaal, waarom men vraagt,
En twijfelt, of uw lieve naam
Niet van een hof en bloeiend dal,
Van zomerrozen kwaam,
Wanneer ze rijk en boordevol,
Gij van meewaren overvloed,
Als in het rozenvolle kleed
Der landsvorstin Elisabeth,-
Die de aalmoes onder rozen droeg;-
O, Roosendaal, waarop nu let
Heel Nederland om uw schone deugd,
En fier op U in mildheid groot;
Arm Vlaanderen rape moed en troost
Uit Uw zo rijke schoot."

Omdat wijlen Broeder Albertinus met de weergave van deze in 1914 geschreven tekst ter gelegenheid van de opvang van Belgische vluchtelingen kennelijk bewust onvolledig zou zijn geweest, willen wij u onderstaande opmerking niet onthouden.

"Kennelijk zijn door wijlen Broeder Albertinus enkele zinnen van de originele tekst "vergeten" of is er soms sprake geweest van "Roomsche censuur"?

In de publicatie genaamd "Roosendaal en Nispen in verleden en heden", door J.T. Boekholt, uitgegeven, met medewerking van het Gemeentebestuur van Roosendaal en Nispen, MCMXXIV, door D.Y. Alta - Amsterdam 1924 vinden wij op pagina 38 de volgende tekst:

O ! Roosendaal, waarom men vraagt
en twijfelt, of uw lieve naam
Niet van een hof en bloeiend dal
van zomerrozen kwaam,
Wanneer zoo rijk en boordevol,
Gij van meewaren overvloed,
en naastenliefde in uwen schoot
Zoo wonderdadig bloeit,
Als in het rozenvolle kleed
Der landsvorstin Elisabeth -
Die de aalmoes onder rozen droeg; -
O Roosendaal, waarop nu let
Heel Neerland, om uw schoone deugd
En fier op U, in mildheid groot;
Arm Vlaanderen rape moed en troost
Uit Uw zoo rijken rozenschoot.

(Dr. Felix Rutten, den 10en October 1914)

NIEUW E-MAILADRES HEEMKUNDEKRING

Vanaf heden is er voor De Vrijheijt van Rosendale een nieuw e-mailadres beschikbaar, t.w. info@heemkundekringroosendaal.nl
Het is de bedoeling dat alle e-mail die voor onze Heemkundekring bestemd is naar dit adres gaat. Mogen wij u verzoeken voortaan dan ook alleen dit adres te gebruiken.
(Ook op de website is het e-mailadres inmiddels aangepast.)